Rhaglen Monitro a Modelu Materion Amgylchedd a Gwledig (ERAMMP)

Adroddiad 135 ERAMMP: Senarios Tapro BPS Platfform Modelu Integredig (IMP)

Harrison, P.[1] , Hollaway, M.[1] , Holman, I.[2] , Sandars, D.[2] , Dunford, R.[1] , Thomas, A.[1] , Whittaker, F.[1]

[1] UK Centre for Ecology & Hydrology, [2] Cranfield University

Cyfeirnod y Cleient: Llywodraeth Cymru / Contract C210/2016/2017
Fersiwn 1.0.0
Dyddiad: 04-Tachwedd-2025

Funded by:
Llywodraeth Cymru
Welsh Government
Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Hanes y Fersiwn

Fersiwn	Diweddarwyd gan	Dyddiad	Newidiadau
1.0.0	Tîm yr Awduron	04/10/2025	Cyhoeddi

Mae’r adroddiad hwn ar gael yn electronig yma / This report is available electronically at: www.erammp.wales/135
Neu trwy sganio’r cod QR a ddangosir / Or by scanning the QR code shown.

Cyfres	Rhaglen Monitro a Modelu'r Amgylchedd a Materion Gwledig (ERAMMP)
Teitl	ERAMMP Adroddiad-135 Senarios Tapro BPS Platfform Modelu Integredig (IMP)
Cleient	Llywodraeth Cymru
Cyfeirnod Cleient	C210/2016/2017
Cyfrinachedd, hawlfraint ac atgynhyrchu	© Hawlfraint y Goron 2025. Mae'r adroddiad hwn wedi ei drwyddedu o dan y Drwydded Llywodraeth Agored 3.0.
Manylion cyswllt UKCEH	Bronwen Williams Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU (UKCEH) Canolfan Amgylchedd Cymru, Ffordd Deiniol, Bangor, Gwynedd, LL57 2UW 01248 374500 erammp@ceh.ac.uk
Awdur gohebol	Paula Harrison, UKCEH paulaharrison@ceh.ac.uk
Awduron	Harrison, P.[1] , Hollaway, M.[1] , Holman, I.[2] , Sandars, D.[2] , Dunford, R.[1] , Thomas, A.[1] , Whittaker, F.[1] [1] UK Centre for Ecology & Hydrology, [2] Cranfield University
Awduron ac adolygwyr cyfrannol	James Skates[7], Victoria West[7] [7] Llywodraeth Cymru
Sut i ddyfynnu (hir)	Harrison, P., Hollaway, M., Holman, I., Sandars, D., Dunford, R., Thomas, A., Whittaker, F. (2025) *Rhaglen Monitro a Modelu'r Amgylchedd a Materion Gwledig (ERAMMP)*. ERAMMP Adroddiad-135: Senarios Tapro BPS Platfform Modelu Integredig (IMP). Adroddiad i Lywodraeth Cymru (Contract C210/2016/2017) (Prosiect Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU 06297 a 06810)
Sut i ddyfynnu (byr)	Harrison, P. et al. (2025). ERAMMP Adroddiad-135: Senarios Tapro BPS Platfform Modelu Integredig (IMP). Adroddiad i Lywodraeth Cymru (Contract C210/2016/2017)(UKCEH 06297/06810)
Cymeradwywyd gan	James Skates (Llywodraeth Cymru)

ERAMMP
Platfform Modelu Integredig (IMP)

Senarios Tapro BPS
Brig cadwyn yn unig: SFARMOD a LAM
Medi 2025

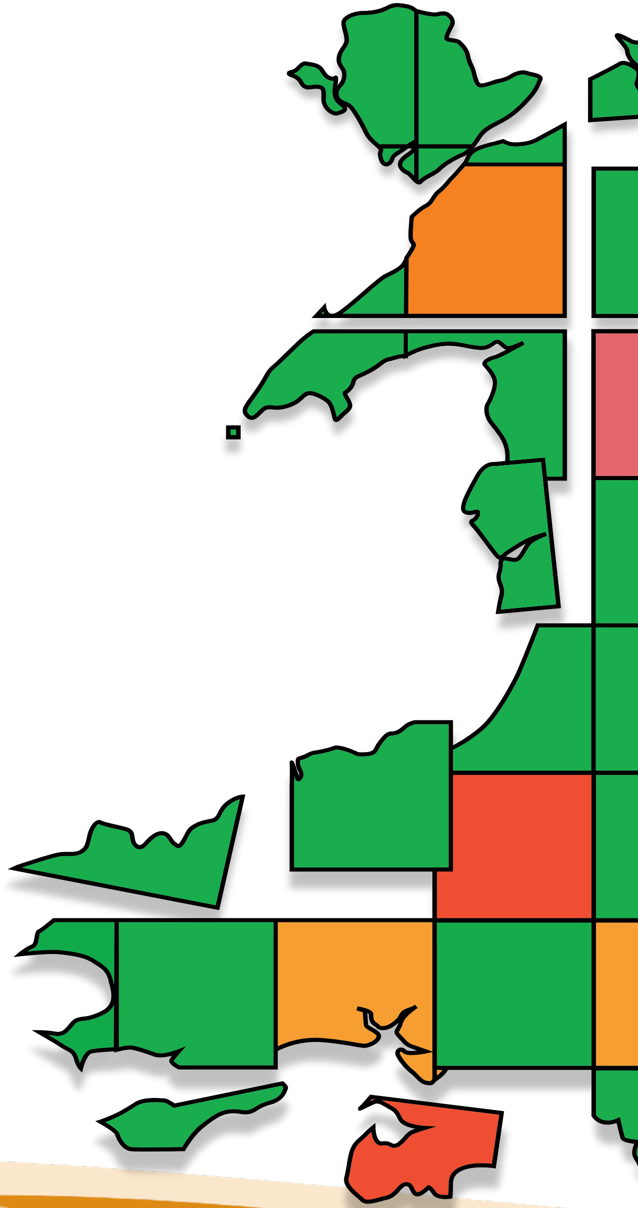

UK Centre for Ecology & Hydrology
Cranfield University
ADAS
Forest Research
eftec
BTO

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Dewislen

- Rhedeg disgrifiadau
- Mae'r senario yn rhedeg
- Cyd-destun
- Rhan 1: Amaethyddiaeth
- Rhan 2: Crynodeb

Rhedeg disgrifiadau

Yn ôl i'r ddewislen

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Crynodeb o rediadau pecyn sleidiau

Rhedeg	Enw	BPS	GAEC	CoAP	SFS	Trawsnewidiadau Ffermydd
1	Llinell sylfaen: 100% BPS	✓	✓	X	X	X
2	Gwrthffeithiol: 100% BPS	✓	✓	✓	X	X
3	Tapro BPS (80%)	✓	✓	✓	X	X
4	Tapro BPS (60%)	✓	✓	✓	X	X

BPS: Cynllun Taliad Sylfaenol
GAEC: Amodau Amaethyddol ac Amgylcheddol Da
CoAP: Rheolaeth o Reoliadau Llygredd Amaethyddol
SFS: Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Yn ôl i'r ddewislen

Llywodraeth Cymru
Welsh Government
Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Llinell sylfaen: 100% BPS

- Gan ragdybio 100% taliad o BPS
  - Seiliedig ar daliad yr arwynebedd a thaliad aillddosbarthol ar y 54ha cyntaf
- Defnyddiwyd prisiau 2022-23 (yn seiliedig ar brisiau gât fferm o John Nix Farm Management Pocketbook).
- Ni chaniateir trawsnewidiadau mathau o ffermydd (newid EFT, gadael amaethyddiaeth lawn amser) yn y llinell sylfaen.
- Mae gofynion a chostau yr Amodau Amaethyddol ac Amgylcheddol Da (GAEC) **wedi cael eu** cynnwys.
- Nid yw Rheolaeth o ofynion a chostau rheoli Llygredd Amaethyddol (CoAP) **wedi cael eu** cynnwys.
- Dim capio o daliadau BPS.
  - Yn 2015 cyflwynodd llywodraeth Cymru system leihau BPS flaengar lle cafodd taliadau dros £150,000 eu lleihau, gyda dim taliadau wedi eu gwneud dros £300,000.
  - Nid oes capio o daliadau BPS yn cael ei weithredu yn y rhediadau senario tapro BPS oherwydd efallai nad yw'r ffermydd mawr iawn a adnabyddir yn y modelu IMP yn cynrychioli busnesau unigol at ddiben BPS.

Yn ôl i'r ddewislen

Y Gwrthffeithiol: 100% BPS

- Gan ragdybio 100% taliad o BPS
  - Seiliedig ar daliad yr arwynebedd a thaliad aillddosbarthol ar y 54ha cyntaf
- Defnyddiwyd prisiau 2022-23 (yn seiliedig ar brisiau gât fferm o John Nix Farm Management Pocketbook).
- Ni chaniateir trawsnewidiadau mathau o ffermydd (newid EFT, gadael amaethyddiaeth lawn amser) yn y gwrthffeithiol.
- Mae gofynion a chostau GAEC **wedi cael** eu cynnwys.
- Mae gofynion a chostau CoAP **wedi cael eu** cynnwys.
- Dim capio o daliadau BPS

Yn ôl i'r ddewislen

Tapro BPS: 60 ac 80% BPS

- Gan ragdybio 60% ac 80% taliad o BPS
- Defnyddiwyd prisiau 2022-23 (yn seiliedig ar brisiau gât fferm o John Nix Farm Management Pocketbook).
- Ni chaniateir trawsnewidiadau mathau o ffermydd (newid EFT, gadael amaethyddiaeth lawn amser) yn y rhediadau tapro BPS.
    - Nid yw'r tapro BPS yn cael ei weithredu ar wahân i'r cynllun SFS ac felly bydd yn effeithio yn bennaf yn y tymor hir ar y ffermydd hynny sy'n dewis peidio â mynd i mewn i'r SFS. Byddai felly'n afresymol i ragdybio newid strwythurol ar raddfa fawr o'r tapro BPS yn unig ac felly mae trawsnewidiadau wedi cael eu hepgor.
- Mae gofynion a chostau GAEC **wedi cael** eu cynnwys.
- Mae gofynion a chostau CoAP **wedi cael eu** cynnwys.
- Dim capio o daliadau BPS

Yn ôl i'r ddewislen

Cyd-destun

Yn ôl i'r ddewislen

Math o fferm ac arwynededd fesul rhanbarth

Mae modelau amaethyddol wedi eu cynhwyso i bob fferm lawn amser.

Mae cyfrifiadau yn defnyddio arwynebedd amaethyddol cynhyrchiol ar gyfer ffermydd llawn amser: 853,353 ha ac yn eithrio: craig noeth, adeiladau a iardiau, twyni tywod, fflatiau llaid

Math o Fferm	Nifer	Arwynebedd (ha)
Llawn amser	7,401	976,094
Sbâr/Rhan amser	8,887	338,131
Cyfanswm	**16,288**	**1,314,225**

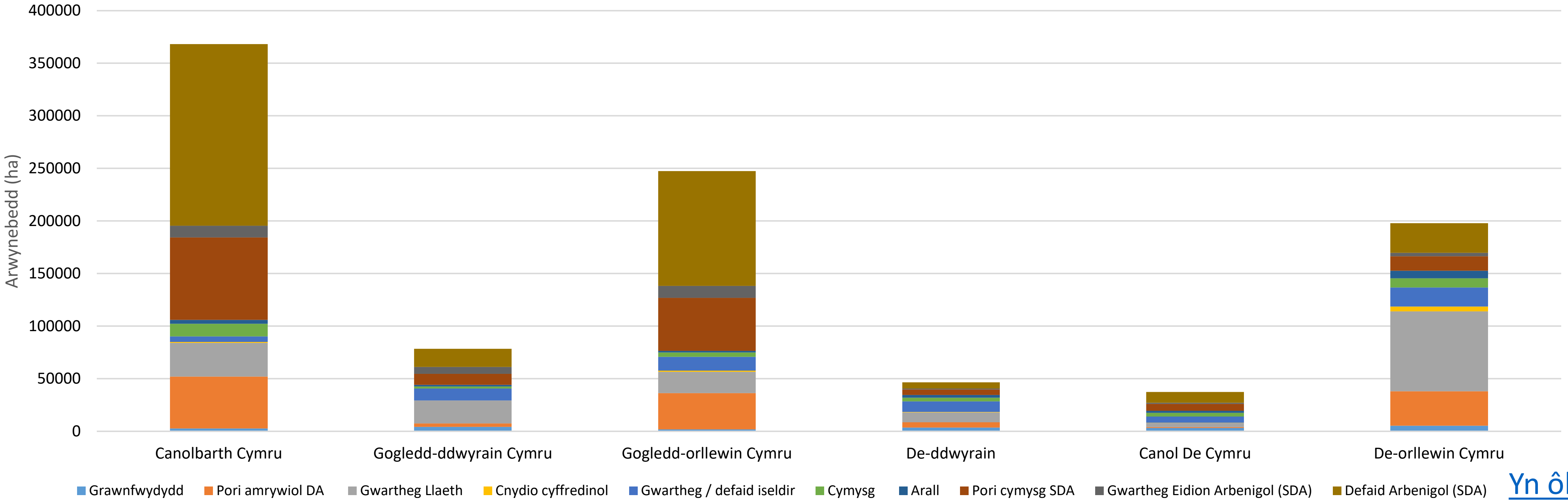

Yn ôl i'r ddewislen

Llywodraeth Cymru Welsh Government
Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU UK Centre for Ecology & Hydrology

Niferoedd ffermydd fesul math

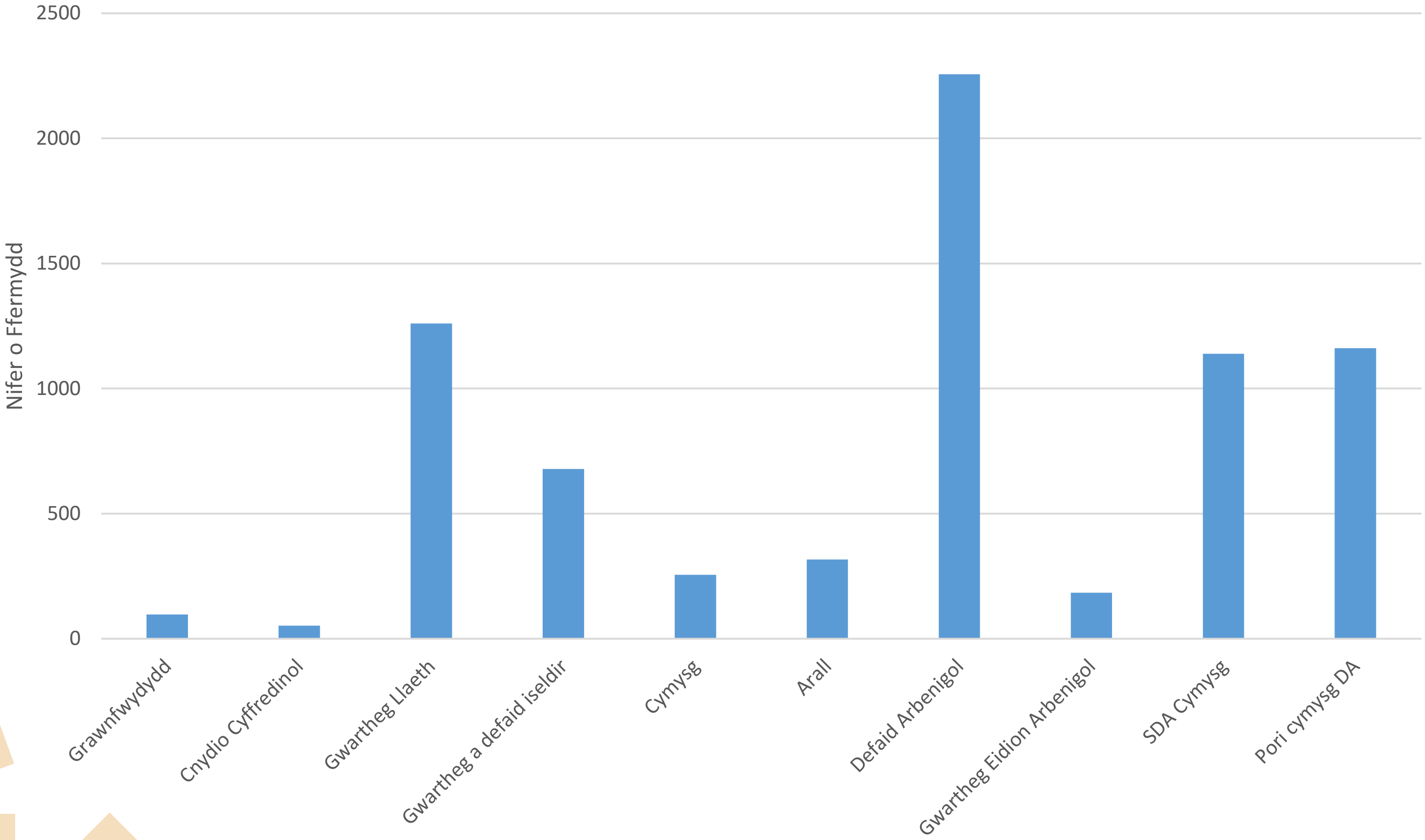

- Cyfanswm nifer ffermydd llawn amser mewn llinell sylfaen: 7401
- Mae Defaid Arbenigol yn cyfrif am 30% o'r holl ffermydd
- Mae llaeth yn cyfrif am 17% o'r holl ffermydd
- Mae cnydio cyffredinol yn cynrychioli <1% o'r holl ffermydd

Yn ôl i'r ddewislen

Rhan 1: Amaethyddiaeth

Yn ôl i'r ddewislen

Cyfanswm Incwm Busnes Ffermydd efelychedig o ffermydd llawn amser

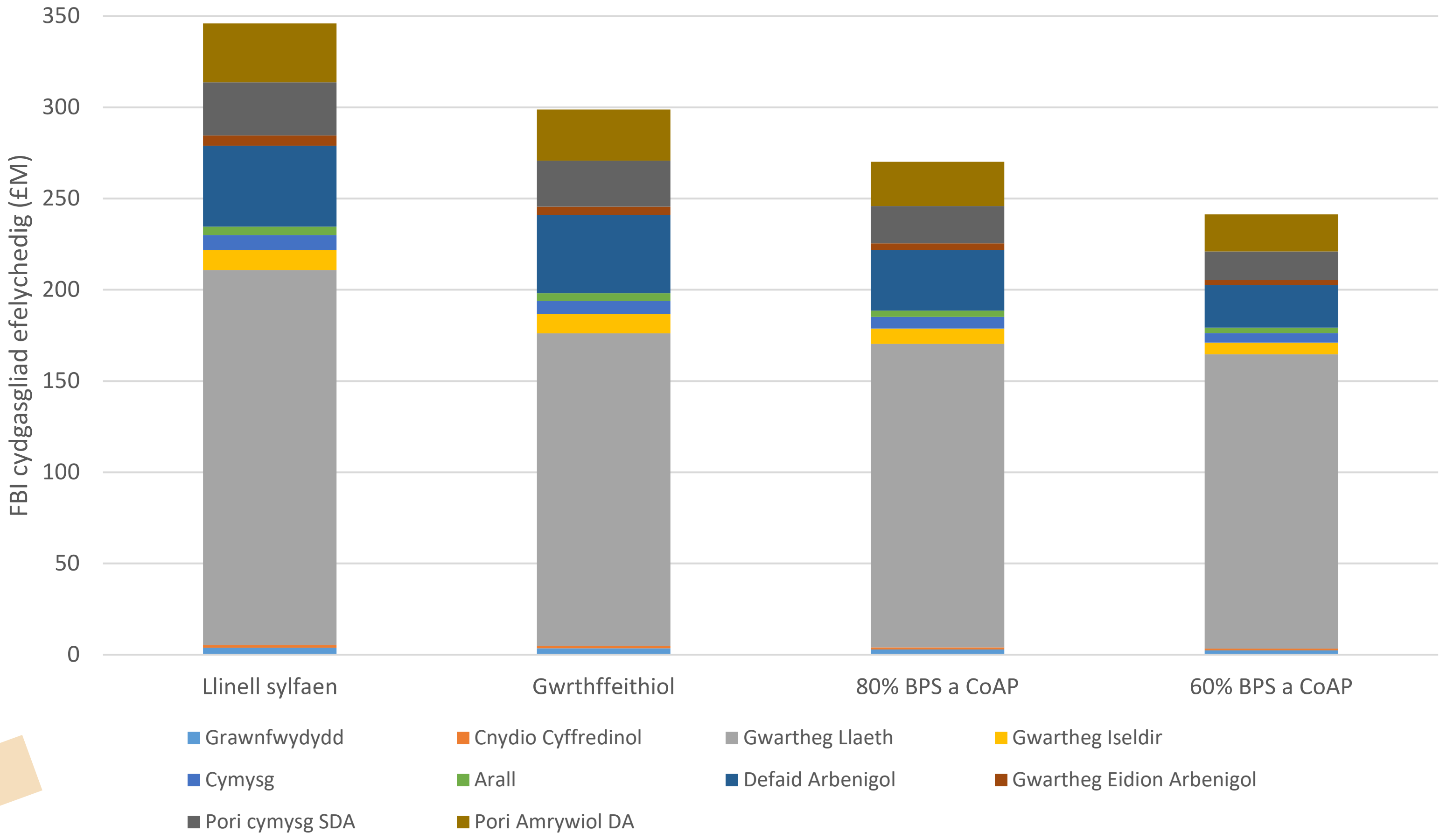

- Tymor byr (dim trawsnewidiadu EFT)
- Seiliedig ar brisiau 2023

Gwrthffeithiol (parhad o BPS llawn a chyflwyniad o CoAP)
Mae cyflwyniad y CoAP yn arwain at ostyngiad mewn cyfanswm FBI efelychedig o 13.6 o'r llinell sylfaen, mae hyn yn briodoladwy yn bennaf i'r gostyngiad mewn costau GLUau llaeth (-9%), o allgludo N oherwydd y cyfyngiadau ar fewnbynnau N (y mae gwartheg eidion a defaid heb eu heffeithio ar eu cyfer) a chyfyngiadau mewnbynnau N.

Tapro BPS:
Mae'r tapro o BPS i 80% a 60% yn lleihau'r cyfanswm FBI efelychedig o £299m yn y gwrthffeithiol i £270m (-9.6%) a £241m (-19.3%), yn eu tro. Achosir y newidiadau hyn yn bennaf gan y gostyngiad mewn taliadau BPS efelychedig.

Yn ôl i'r ddewislen

Cyfanswm Incwm Busnes Ffermydd wedi'i efelychu o ffermydd llawn amser

Newid mewn FBI cydgasgledig	**£m**	**% newid**
Llinell sylfaen i Wrthffeithiol	-47.0	-13.6
Gwrthffeithiol i 80% BPS	-28.8	-9.6
Gwrthffeithiol i 60% BPS	-57.5	-19.3
Gwahaniaeth mewn cysgasgliad FBI	**£m**	**% gwahaniaeth**
80% i 60% BPS	-28.8	

- Tymor byr (dim trawsnewidiadu EFT)
- Seiliedig ar brisiau 2023

Yn ôl i'r ddewislen

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Cyfanswm taliadau LlC am senarios tapro BPS

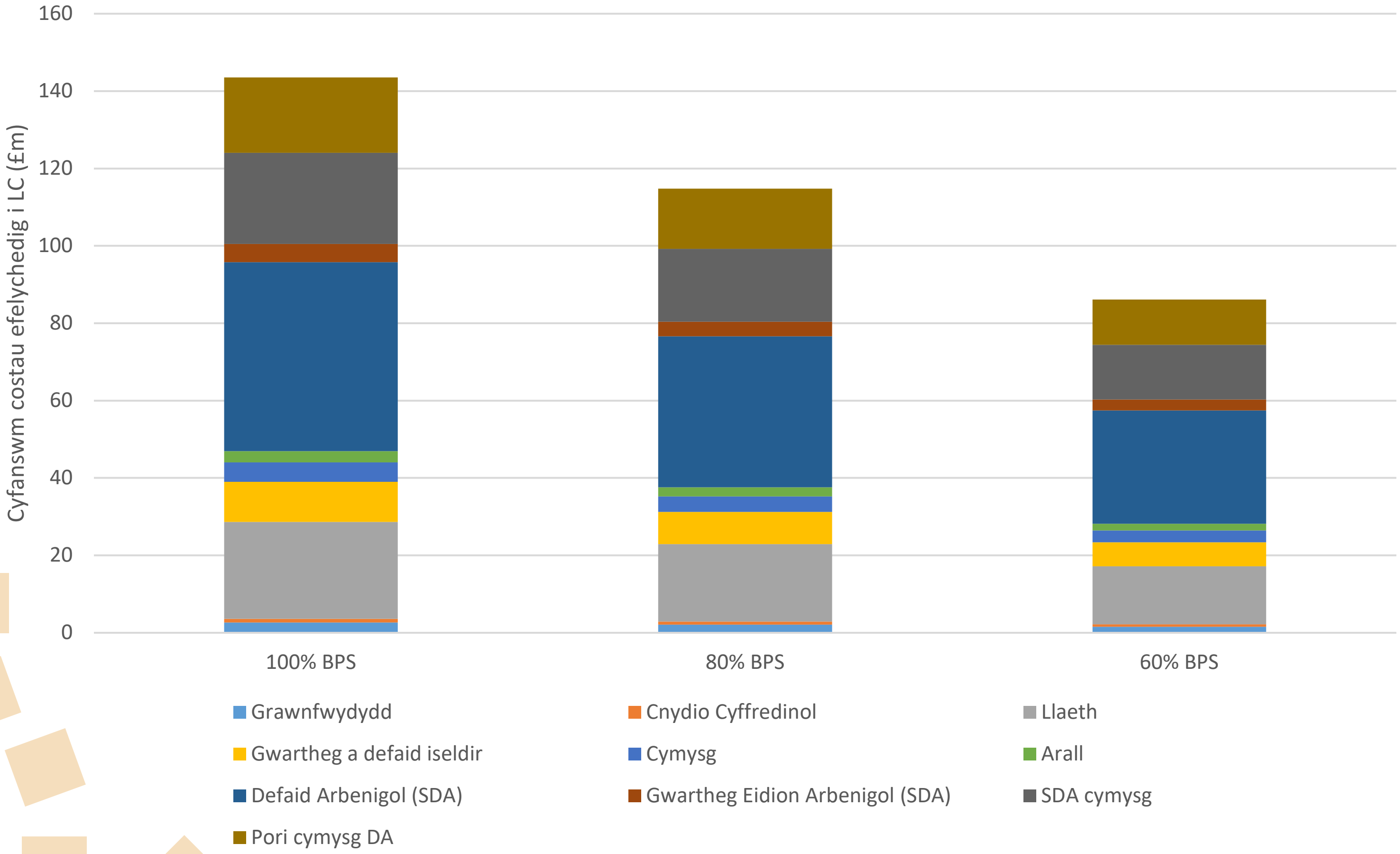

- Defnyddir taliadau BPS LlC ar gyfer BPS 100% yn y llinell sylfaen a'r gwrthffeithiol.
- Mae'r gostyngiad mewn taliadau arwynebedd i 80% a 60% yn arwain at ostyngiadau cyfatebol mewn cyfanswm taliadau efelychedig Ll;C o £143.5m (Llinell sylfaen a Gwrthffeithiol) i:
  - £114.8m (-£28.7m, 80% BPS)
  - £86.1m (-£57.4m, 60% BPS)

Yn ôl i'r ddewislen

Newid neu wahaniaeth mewn taliadau LlC ar gyfer senarios tapro BPS

Newid mewn cyfanswm taliadau LlC	Newid (£m)	Newid (%)
Llinell sylfaen i Wrthffeithiol	0	0
Gwrthffeithiol i 80% BPS	-28.70	-20
Gwrthffeithiol i 60% BPS	-57.40	-40
Gwahaniaeth mewn cyfanswm taliadau BPS LlC	**Gwahaniaeth (£m)**	**Gwahaniaeth (%)**
80% i 60%	-28.70	

Nid oes gwahaniaeth mewn taliadau LlC rhwng y Llinell sylfaen a Gwrthffeithiol gan fod y ddau yn 100% BPS.

Mae'r newid mwyaf mewn taliadau BPS ar gyfartaledd sy'n gysylltiedig â'r senarios tapro yn digwydd o fewn y Grawnfwydydd (nifer fach iawn o ffermydd) a phob un o'r tri math o fferm SDA (defaid, gwartheg eidion a chymysg).

Yn ôl i'r ddewislen

Stocio (GLUau)

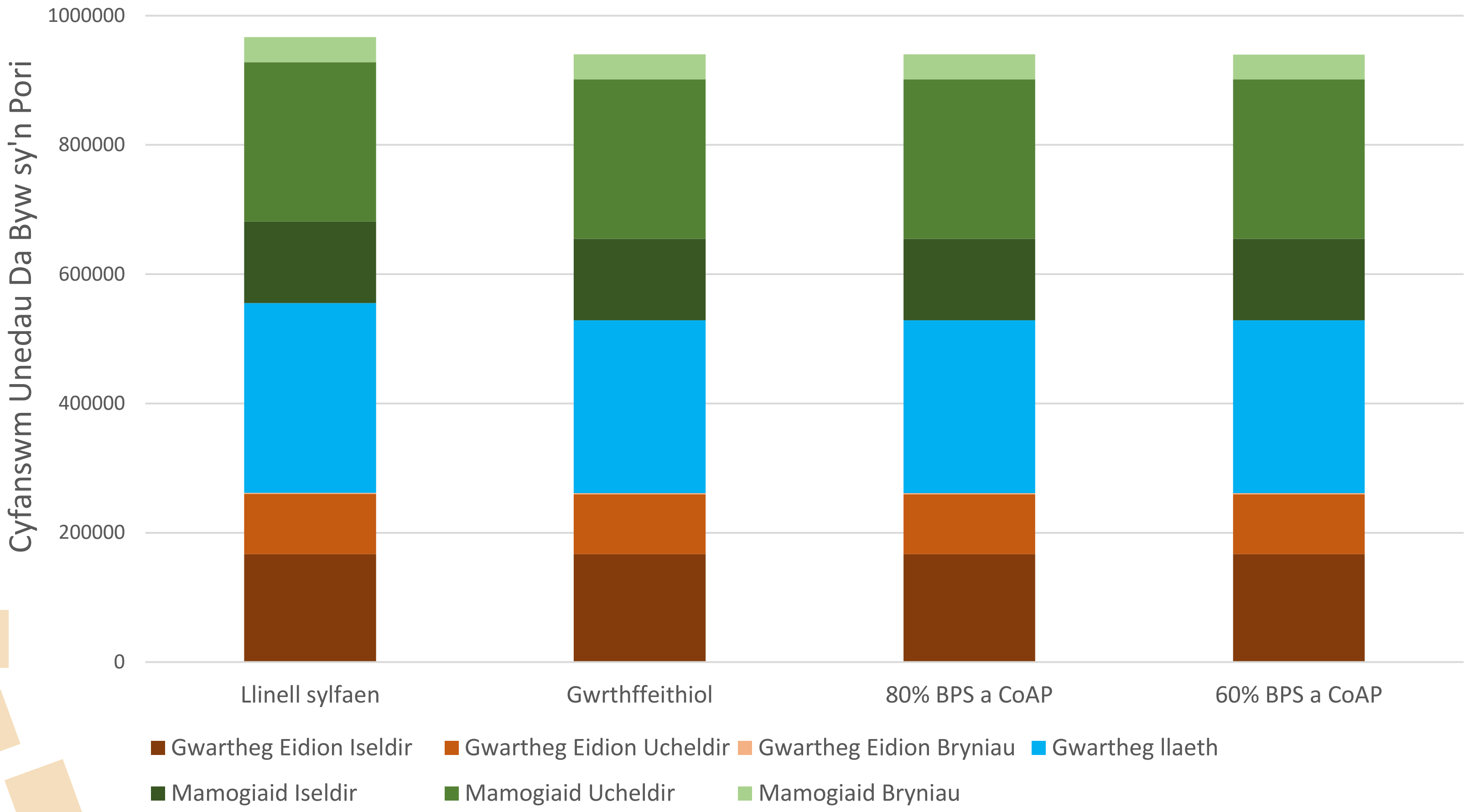

- Bryniau - tir uwch na 400m asl
- Ucheldir - tir rhwng 200m a 400m asl
- Iseldir - tir o dan 200m asl

Gwrthffeithiol (parhad o BPS llawn a chyflwyniad CoAP)
Mae cyflwyno'r CoAP yn y Gwrthffeithiol yn arwain at ostyngiad mewn GLUau llaeth oherwydd y cyfyngiadau ar fewnbynnau N, gyda GLUau gwartheg eidion a defaid ddim yn cael eu heffeithio.

Tapro BPS:
Er bod y gostyngiad BPS yn arwain at ostyngiad mewn FBI efelychedig, nid oes newid i dda byw. Mae hyn yn awgrymu bod ffermydd wedi‘u stocio i'r eithaf (gan ystyried cynhyrchiant y tir, gofynion bwydo/porthi'r stoc a chost prynu porthiant i mewn), nid yw hyn yn cael ei newid gan y BPS.

Yn ôl i'r ddewislen

Defnydd tir ar fferm

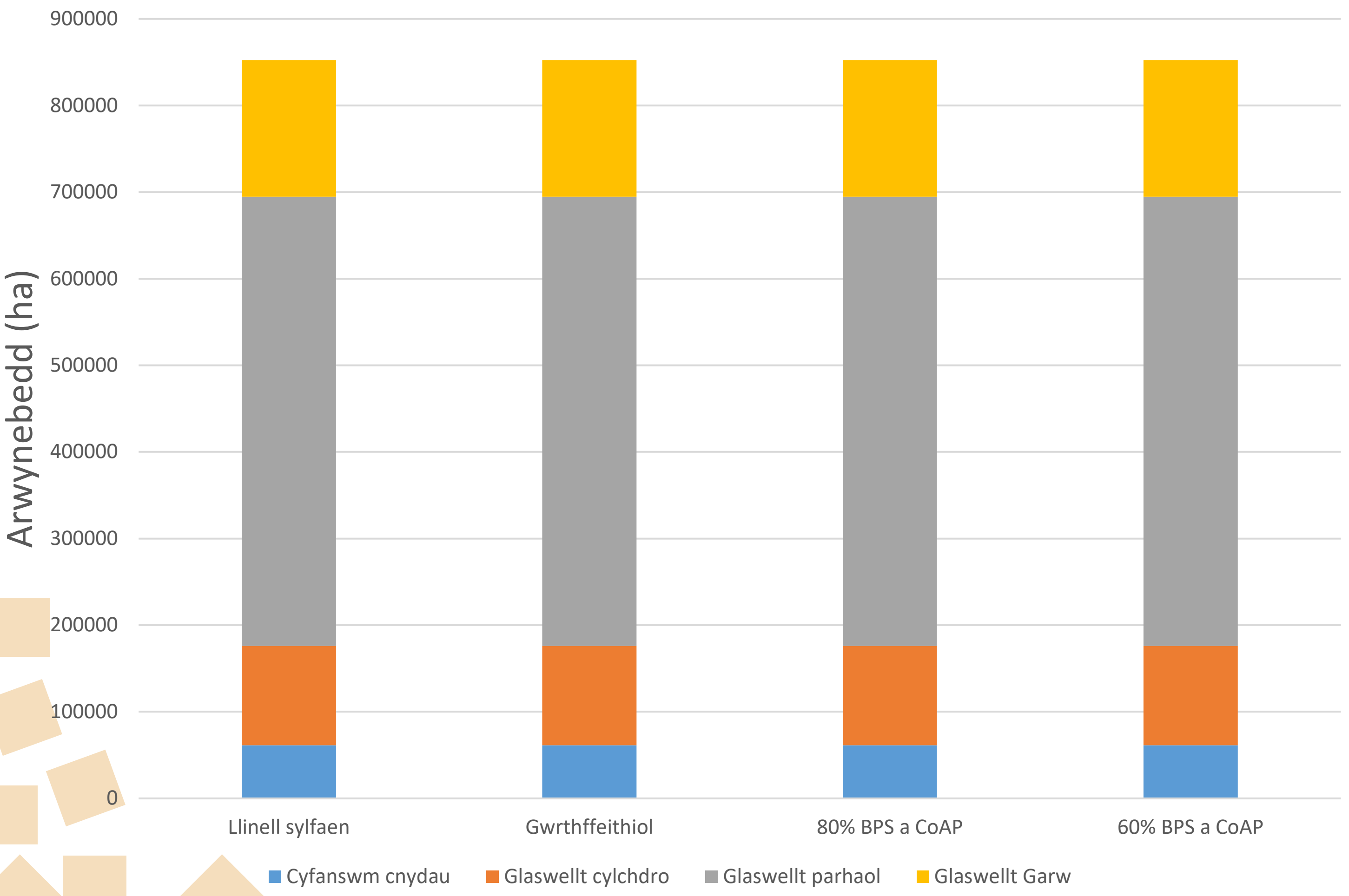

Ychydig o effaith mae newid cyfradd BPS yn ei chael ar defnydd tir cydsgasgledig oherwydd:

(1) Ni chaniateir i Fathau o Ffermydd newid;
(2) Mae gweithgaredd âr cyfyngedig yng Nghymru a dim ond nifer gyfyngedig o systemau gwyndynnydd âr lle mae da byw pori yn cystadlu â chnydau âr am y tir.

Lle mae da byw yn cystadlu mae gostyngiad mewn BPS yn cynyddu cost glaswellt bwydo ond mae hefyd yn lleihau'r cost cyfle o beidio â thyfu cnwd gwerthu, gwelir hyn yn y gwartheg eidion iseldir. O fewn systemau âr mae'r BPS yn effeithio ar gyfnewidiadau o fewn cylchdroadau a mecaneiddio. Bydd lefel BPS isel yn gweld newidiadau cnydio i osgoi tagfeydd mecaneiddio ar adeg gweithrediadau hollbwysig, fel cynhaeaf a hau. Maer colledion cynnyrch o 2-5% yr wythnos yn bosibl os yw gwaith yn cael ei oedi a bod llafur a pheirianwaith gormodol i osgoi oediadau yn ddrud. Yn ogystal â mecaneiddio, mae cylchdroadau yn gyfnewidiad rhwng y cnydau o'r gwerth uchaf a chyflwyno cnydau torri o werth is i ffrwythlondeb cylch a tharfu ar chwyn a chlefydau.

Yn ôl i'r ddewislen

Newidiadau mewn mewnbynnau maetholion

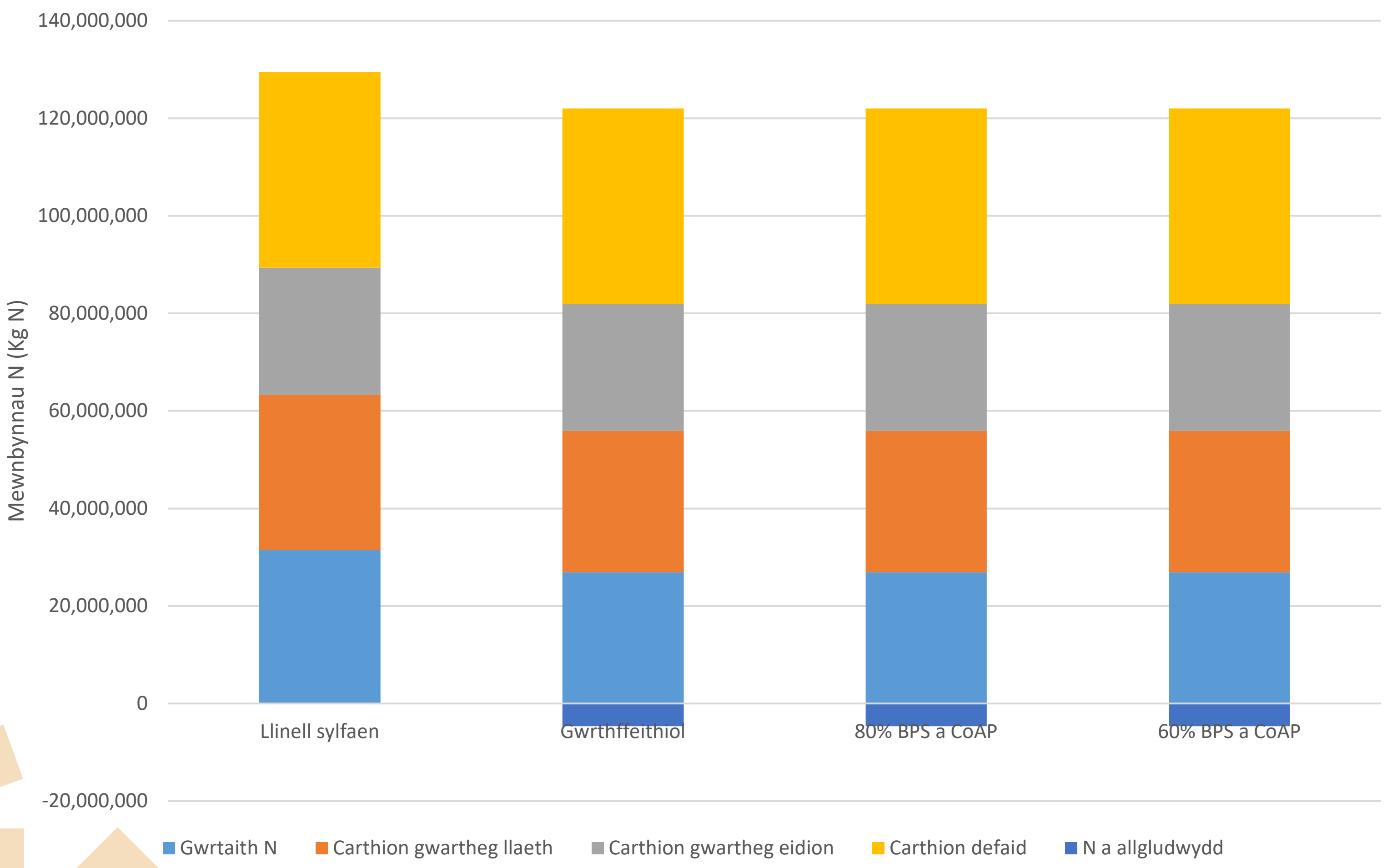

Gwrthffeithiol (parhad o BPS llawn a chyflwyniad o CoAP): Mae cyflwyno'r CoAP yn arwain at ostyngiad 14.5% mewn gwrtaith N a 9% o ostyngiad mewn carthion llaeth. Mae gostyngiad lleiaf (<1%) mewn carthion gwartheg eidion a dim effaith ar garthion defaid.

Tapro BPS:

Mae'r gostyngiad o BPS yn arwain at newidiadau lleiaf mewn gwrtaith N a charthion da byw sy'n gyson â'r cynyddiadau bach iawn mewn arwynebeddau cnydau a newidiadau mewn math/nifer da byw.

Yn ôl i'r ddewislen

RHAN 2: Crynodeb

Yn ôl i'r ddewislen

Crynodeb o effeithiau efelychedig: Tapro BPS

	Gwrthffeithiol	80% BPS a CoAP	60% BPS a CoAP	Gwahaniaeth (80% i 60%)
Incwm amaethyddiol cydgasgledig (£m)	299	270	241	-29
Nifer o ffermydd yn newid o lawn amser i ran-amser	107	186	293	107
Cyfanswm taliad LlC (£m)	143.51	114.81	86.10	-29
Cyfanswm Da Byw (GLU)	939,993	939,993	939,984	-10

Yn ôl i'r ddewislen

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU
UK Centre for Ecology & Hydrology

Ystyriaethau Terfynol

- Mae'r pecyn sleidiau hwn yn dangos canlyniadau o gymhwyso'r Platfform Modelu Integredig (rhan uchaf y gadwyn fodelu sy'n cynnwys SFARMOD a’r LAM yn unig) i'r senarios tapro BPS.
- Mae'r senarios yn defnyddio prisiau 2022/2023, yn seiliedig ar brisiau gât fferm o'r John Nix Farm Management Pockethbook).
- Mae newidiadau mewn defnydd tir yn cael eu hysgogi gan economeg ar fferm ac addasrwydd tir. Mae newid defnydd tir wedi cael ei gyfyngu gan y penderfyniad i ddiffodd trawsnewidiadau ffermydd. Nid yw'r modelu yn cymryd sgiliau cyfrifo nac ymatebion diwylliannol ac ymddygiad i ystyriaeth.
- Mae rhan uchaf y gadwyn fodelu IMP yn cael ei chymhwyso i ffermydd llawn amser yn unig (> 1 llafur FTE).
- Mae rhagdybiaethau llawn sy'n ategu'r modelu yn cael eu cynnwys yn Adroddiad ERAMMP 133.

Yn ôl i'r ddewislen

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol.

Swyddfa'r Rhaglen ERAMMP
UKCEH Bangor
Canolfan Amgylchedd Cymru
Ffordd Deiniol
Bangor, Gwynedd
LL57 2UW
+44 (0)1248 374500

www.erammp.cymru
www.erammp.wales